

‘Chantal, attentie... dertig seconden!’

Luc Caillet liet het knopje van de intercom los. Uit alle macht probeerde de geluidstechnicus zich op zijn werk te concentreren. Voortdurend schoot zijn blik naar de in het mengpaneel ingebouwde piekmeter. Het signaal kwam soms akelig dicht in de buurt van het rood. Uit de speakers, die links en rechts van hem hingen, klonk een reclamespotje.

Hij voelde hoe Christophe Bourdes in zijn nek stond te hijgen, met hem meekeek naar de digitale klok boven de ruit. Bijna twaalf uur. Op de drie computerschermen boven het mengpaneel liepen nog meer klokjes mee, maar dan in omgekeerde richting, aftellend. Felgekleurde blokken gaven aan welke geluidsfragmenten klaarstonden om in de uitzending te komen. Automatisch werd het laatste reclamespotje gestart. De vinger van de geluidstechnicus gleed weer naar het knopje van de intercom.

‘Twintig!’

De jonge vrouw achter de ruit had kort, blond haar en donkerbruine ogen. Ze gaf de geluidstechnicus een knikje. Daarna trok ze de microfoon dichterbij en schoof de koptelefoon over haar oren. Op de tafel voor haar lag een stapeltje papieren. Met haar tong maakte ze haar lippen nat en keek naar de andere kant van het glas. Christophe Bourdes was nu náást de geluidstechnicus komen staan. De beide mannen voerden een verhit gesprek, maar ze kon er geen woord van horen. Ze zag hoe Luc Christophe wegduwde en zich over de intercom boog.

‘Tien... ik zet je open!’

Ze ging op het puntje van haar stoel zitten, rechte haar rug. De spanning, vlak voor de uitzending, voelde prettig aan. Boven het glas lichtten de letters ON AIR rood op. In haar koptelefoon knalde de tune.

Radio Limousin Populaire... Nieuws... met... Chantal Zwart.

Getetter van blazers overgaand in imitatie telexgeratel. Ze legde haar wijsvinger op het papier en begon te lezen. ‘President ontvangt gedeputeerden uit Limousin... Ernstig ongeluk op de A20 bij Tulle... Grand Bourg vecht tegen sluiting postkantoor... het weer: onbewolkt met maxima van 23 tot 26 graden.’

Op de headlines volgde een doffe, galmende klap. Chantal schoof het bovenste blad papier aan de kant. ‘Twaalf uur, *bonjour*. De president ontvangt vandaag de gedeputeerden uit de Limousin. Op de agenda staan de problemen rond de aanleg van de hogesnelheidstrein Poitiers-Limoges...’ Haar stem klonk zakelijk en toch prettig. Ze las zonder een moment van aarzeling, na iedere zin onhoorbaar ademhalend.

Zoals gebruikelijk was het eerste item van de uitzending als laatste af geweest. Eén minuut voor twaalf was Christophe de spreekcel in gered om de tekst onder haar neus te schuiven, met in zijn nek rode vlekken van opwinding.

‘Het bezoek aan de president stond al eerder dit jaar gepland. Maar vandaag was het dan zo ver. Gedeputeerde Auban was vanochtend positief over de uitkomst...’

Chantal zwaaide met haar rechterwijsvinger naar de geluidstechnicus, waarop Luc het eerste item startte. Hij stak zijn duim op. De kop van de uitzending was eraf. Niemand buiten de studio had iets gemerkt van de chaos die er twee minuten eerder nog had geheerst. Christophe had weer ouderwets lopen stressen, schreeuwen. In de herrie had Luc nog gemonteerd. Hij hoopte maar dat hij de juiste fragmenten aan elkaar had geknipt.

Julien Sax had in een hoekje van de studio gestaan, vlak naast de grote glazen ruit zodat Chantal hem niet kon zien. Ingrijpen

had geen enkele zin, zo wist hij uit ervaring. Als directeur kon hij alleen maar achteraf reageren. Anderen deden het werk. Toen Christophe met een hartgrondig *merde!* de studio was uitgestampt, had Julien laconiek zijn schouders opgehaald.

‘Gedeputeerde Auban, waar is uw vertrouwen op gebaseerd?’ vroeg de verslaggever op de band. ‘Onze departementen hebben in Parijs toch geen enkele prioriteit.’

‘Ach... eh... dat ben ik niet met u eens. Wij hebben de laatste jaren enorm geïnvesteerd in een goede relatie met de regering. Ik ben er... eh... van overtuigd dat dat vandaag zijn vruchten zal afwerpen...’

1.13... 1.12... 1.11...

Op een van de computerschermen boven het mengpaneel liep de tijd van het eerste item. Luc had het geluid zachter gezet en belde de verslaggever die over het ongeluk op de A20 moest berichten. In de spreekcel nam Chantal een slok water. Een paar kleine berichten, daarna zou ze verbinding hebben met Patrick, die ergens langs de snelweg stond. Ze liep de vragen die ze had voorbereid nog eens door.

‘Hè hè,’ zuchtte Luc, ‘we kunnen weer werken.’

Julien knikte. Ondertussen dacht hij aan het gesprek dat hij zo direct met zijn eindredacteur zou hebben. Het zoveelste. Christophe had de gewoonte vlak voor de uitzending het complete draaiboek om te gooien. Het was een uitstekende journalist, maar hij moest gewoon aan zijn bureau blijven zitten en geen paniek in de studio trappen. Het was niet eenvoudig om goede medewerkers aan te trekken die zich in de Limousin wilden vestigen. De streek, die uit de departementen Haute-Vienne, Creuse en Corrèze bestond, was meer iets voor vakantiegangers op leeftijd dan voor journalisten op zoek naar een dynamische werkplek. Bossen, weiden, kronkelende beekjes en dromerige, uit graniet opgetrokken huisjes. Rust, veel rust. Slechts één échte stad: Limoges. Verder wat suffe provincieplaatsjes, honderden slaperige dorpen en

een veelvoud aan gehuchten waar soms niet meer dan een handvol mensen woonde.

Julien was dan ook verbaasd geweest toen hij Chantals brief had ontvangen. Haar cv zag er veelbelovend uit. Ze was achtentwintig, had een Franse moeder, een Nederlandse vader en de Franse nationaliteit. Ze was opgegroeid in Parijs, had in Utrecht de School voor Journalistiek gedaan en daarna nog twee jaar rechten gestudeerd aan de Sorbonne. Vanaf haar tweeëntwintigste werkte ze bij de radio. Via een hippe multiculturalist was ze al snel bij het gerenommeerde France Inter terechtgekomen. Ze schreef dat ze aan een nieuwe uitdaging toe was en graag bij RLP aan de slag wilde. Bij de brief zat een foto van een knappe jonge vrouw met lang blond haar.

Hij was meteen gaan bellen. Zijn Parijse connecties hadden hem verzekerd dat Chantal Zwart een van de ‘rising stars’ van France Inter was. Dus had hij haar uitgenodigd voor een gesprek. Toen ze het restaurant aan de Place du Pr sidential binnenstapte, zag hij onmiddellijk dat ze haar haar had laten knippen. Het stond haar goed. Pittig. Ze was langer dan hij had gedacht, langer dan de meeste mannen. Slank. Vlot gekleed.

In het gesprek had ze zelfvertrouwen uitgestraald, hem honderduit gevraagd over RLP. Terwijl hij de belangrijkste informatie gaf – semicommercieel station met regionale overheid als belangrijke aandeelhouder, marktleider, met een vijftwintig man grote redactie, bla bla bla – hadden haar bruine ogen hem geen moment losgelaten.

‘Attentie... twintig seconden. Tulle hangt.’

De laatste woorden van gedeputeerde Auban kwamen eraan. ‘En daarom heb ik er alle vertrouwen in, dat... eh... de president ons... eh... tegemoet zal komen.’

De technicus schoof het presentatiekanaal open. Chantal begon te lezen. ‘Gedeputeerde Auban vanochtend, nog v or het gesprek met de president. In onze volgende bulletins houden wij u verder op de hoogte...’

Natuurlijk had Julien gevraagd waarom ze het warme nest van

France Inter wilde verlaten. Van Parijs naar de provincie, heel ongebruikelijk. Later had hij nog gebeld met zijn collega van France Inter. Maar die herhaalde de motieven die ze zelf ook genoemd had. Haar intenties leken in ieder geval oprecht en hij kon zich niet veroorloven zo'n kanjer te laten schieten. Vier maanden geleden was Chantal bij RLP begonnen. En vanaf de eerste dag was ze dé ster van de nieuwsredactie.

‘Aan de lijn nu onze verslaggever Patrick Lesage vanuit Tulle. Daar vond vanochtend op de A20 een ernstig auto-ongeluk plaats...’

Geroutineerd voerde ze het gesprek met de verslaggever. Tevreden hoorde Julien hoe ze de juiste vragen stelde en de verslaggever het gevoel gaf dat hij met wereldnieuws kwam. De anders gortdroge Lesage bloeide zo op dat ze moeite had hem tijdig af te kappen. Chantal was een aanwinst voor het station. Snel, intelligent en... verdomd aantrekkelijk. Ze was niet getrouwd. Of ze in Parijs een vriendje had, wist hij niet. In Limoges in ieder geval niet. Geen tijd. Ze was óf op de redactie óf op huizenjacht. Zolang ze nog niets had, woonde ze in een familiepension aan de rue Bourges. De eerste zes maanden kwamen de kosten daarvan voor rekening van RLP. Deze veel te royale ‘overgangsregeling’ had hij spontaan tijdens het sollicitatiegesprek aangeboden. Beetje impulsief. Maar daarvoor had RLP nu een ‘wereldster’. Wanneer hij ’s avonds door de rue Bourges naar huis reed en haar zwarte Golf zag staan, voelde hij altijd de aandrang om even langs te wippen, haar te verrassen. Zou ze zo’n spontaan bezoekje op prijs stellen?

‘Goed gedaan.’

Achter de nieuwsdesk stak Evelyne Perrot haar duim op. Sinds de oprichting van RLP was ze directiesecretaresse en in de tijd die overbleef redactieassistente, zoals altijd de rust zelve te midden van al die opgewonden standjes.

‘Vond je?’

‘Ik zie de luistercijfers al omhoogschieten!’ Evelyne gaf een opvallend goede imitatie van Julien Sax weg, die tijdens vergaderingen de neiging had steeds hoger te gaan praten.

‘Ja, behalve dat...’ wierp Chantal tegen.

‘... de teksten veel te laat waren.’

‘Met wat meer voorbereiding klinkt het écht beter.’

‘Het was prima. En die teksten zul je nóóit...’

‘... op tijd krijgen!’

De beide vrouwen lachten.

Uit de luidsprekers klonk de uitzending. Een jingle met een pesterig, steeds lager klinkend melodietje.

‘O, wat jammer nou... fout.’

‘Geeft niet.’

‘Goed zo, dat is de juiste instelling. Prettige middag en tot de volgende keer...’ Geroutineerd serveerde dj Marc Lavane de deelnemer aan het populaire belspelletje af en herhaalde voor de zoveelste keer het dure 0900-nummer. Julien Clercs ‘Si l’on chantait’ werd gestart. Verder was het rustig. Computers zoemden in de wachtstand. De meeste redacteuren waren op reportage of de deur uit om – snel – ergens in de *Zone Industrielle Nord* iets te eten.

In het halletje naast de redactieruimte rinkelde de magnetron. ‘Je pizza.’ Evelyne stond op. ‘Frutti di mare. Blijf zitten.’ ‘Lekker. Je bent een schat.’

Vanaf de eerste dag bij RLP had Chantal een zwak gehad voor Evelyne. Voor haar lachrimpeltjes, de wakkere blauwe ogen onder het halflange bruine haar, de humor van de vijfenveertigjarige door de wol geverfde redactieassistente. Brutale jonkies die nog geen berichtje zonder fouten konden schrijven, gefrustreerde zuurpruimen van verslaggevers, uit de kas graaiende directeuren, ze had het allemaal meegemaakt.

Na twee maanden had Evelyne haar uitgenodigd. Of ze zin had om bij haar thuis te komen eten? *Zin?* Ze had het een *eer* gevonden. De redactieassistente ging na het werk vaak genoeg met collega’s een borrel in de stad drinken, maar tot nu toe was Chantal niemand tegengekomen die een voet over de drempel van Evelynes appartement had gezet. Bovendien was ze blij om even aan haar sombere pensionkamer te kunnen ontsnappen. De koperreliëfs had ze van de muur gehaald en vervangen door twee vrolijke zomerjurken, maar aan het gifgroene behang viel niets te doen. Haar lichte meubels en kleurige aquarellen stonden opgeslagen in de garage van haar vader. Zodra ze een huis had, zou ze haar eigen wereld weer om zich heen hebben.

Chantal was naar de Haute Cité gereden en had haar auto aan de voet van de kathedraal geparkeerd. Ze had een cadeautje bij zich, tango’s van Piazzolla, ingepakt in goudkleurig papier. Het was een van de weinige cd’s die ze meegenomen had uit Parijs, maar aan de rue Bourges had ze het schijfje nog geen enkele keer gedraaid.

Evelyne probeerde de naam van de muzikant op het hoesje uit te spreken. ‘Carèl Cra-iè-oef?’

‘Carel Kraayenhof,’ verbeterde Chantal lachend. ‘Het is een Nederlander. In Argentinië wordt hij op handen gedragen.’

‘Merci!’

Ze had twee zoenen gekregen en was aan de houten keukentafel neergepoot met uitzicht op het oude stadscentrum.

‘Wit of rood?’

‘Wit.’

‘Goed zo!’

Evelyne had een fles Riesling d’Alsace opengetrokken en haar, voordat ze een slok kon nemen, een plechtige belofte laten doen. ‘Niets wat tussen deze vier muren wordt gezegd komt óóit naar buiten. Afgesproken?’

Chantal had het plechtig beloofd, met de hand op haar hart.

‘Santé!’

‘Santé!’

Op dat moment wist ze het zeker. Evelyne zou haar maatje worden, een vriendin die ze alles kon toevertrouwen, haar baken in de nieuwe wereld, de Limousin.

Evelyne had een schaal borrelhapjes op tafel gezet. Toastjes met zalm, olijven, zongedroogde tomaten. ‘Wat heb je altijd willen weten over je collega’s? Nou...? Of ben je niet nieuwsgierig?’

Haar twinkelende oogjes trokken Chantal over de streep. Natuurlijk was ze nieuwsgierig naar haar nieuwe collega’s. De goed uitzierende directeur, de technici, de redacteurs. Wie waren er getrouwd, wie niet, hoelang zaten ze er al, waarom keek die-en-die altijd zo chagrijnig, was er iets gebeurd wat ze moest weten? Eindelijk kon ze alles vragen waar tijdens het werk geen gelegenheid voor was. Te druk, te veel deadlines, te veel mensen die meeluisterden.

Tussen de roddels door toverde Evelyne, met dezelfde efficiëntie waarmee ze de nieuwsredactie bestierde, garnalen met zelfgemaakte mayonaise op tafel. Ze begon te vertellen over Julien Sax, haar vijfde baas in zestien jaar. Een harde werker die haar niet met onnodige klusjes opzadelde, waardoor ze praktisch fulltime redactiewerk kon doen. Vier jaar geleden was Sax van RTL gekomen en het eerste wat hij deed was de programmering van RLP volledig omgooien. Een paar redacteurs waren hun programma kwijtgeraakt waar ze al jaren hun bestaansrecht aan ontleenden. Het nieuws was op de schop gegaan. Meer regio. Ook het muziekbeleid was veranderd. Honderd procent Frans repertoire. Op

buitenlandse nummers stond de doodstraf. De redactie had tegengesputterd, de aandeelhouders hadden gearzeld, maar Sax had onverstoorbaar doorgezet en tot ieders verbazing waren de luisercijfers na een paar maanden in een fraaie curve omhooggegaan. Sinds twee jaar was RLP marktleider.

Chantal knikte. De goede sfeer op de redactie was haar al opgevallen. Mensen deden aardig tegen elkaar. Van haar tijd bij France Inter wist ze echter maar al te goed hoe de sfeer binnen de kortste keren kon omslaan. Al die ego's, bijeengepakt in één kleine ruimte – er hoefde maar íéts te veranderen of de vlam sloeg in de pan. De onverwachte promotie van een collega, een nieuwe chef, een programma dat geschrapt werd.

Inmiddels had Evelyne de tafel afgeruimd voor de volgende gang: lamsvlees met krieltjes. De Vin d'Alsace werd vervangen door een bordeaux, die er soepel in gleed.

‘Het is heerlijk,’ zei Chantal.

‘Fijn. Is het eten in je pension zó beroerd?’

‘Rampzalig. Alles is altijd volledig verkookt. Gelukkig is er een goede Italiaan om de hoek, waar ze weten wat *al dente* betekent.’

‘Kapotgekookte groente is een specialiteit van de streek. En ik kan het weten. Ik ben hier geboren.’

‘O?’ Sinds ze in Limoges werkte, probeerde Chantal zich iedere plaatsnaam die in het nieuws langskwam in te prenten. ‘Waar?’

‘Een onogelijk gat waar jij nog nóóit van gehoord hebt. Een paar huizen, een paar koeien, wat kippen en dan heb je het gehad. Als je 's middags om een uur of twaalf van Dun le Palestel naar het westen rijdt en na vijf kilometer kapotgekookte sperzieboontjes ruikt, ben je er.’ Evelyne trok er een vies gezicht bij.

‘Heb je lang in dat gat gewoond?’

‘Godzijdank niet. Zo gauw ik een baantje in Limoges had, was ik weg. Ik heb altijd in de stad willen wonen. Zo'n klein dorp, niks voor mij.’

‘Hoezo?’

‘De sociale controle, schei uit! Achter ieder raam houdt iemand je in de gaten. Heel benauwend. Hier kan ik tenminste doen waar

ik zin in heb. Lekker anoniem. Niemand die weet wie ik mee naar huis neem.’ Evelyne zuchtte. ‘Niet dat mijn seksleven op het ogenblik veel voorstelt. Nadat de voorlaatste directeur vier jaar geleden zijn biezen moest pakken en mij vergat mee te nemen, is de boel op slot gegaan. Niet erg opwindend dus. Nog een glaasje?’

‘Ja, doe maar.’ De mededeling dat Evelyne het met de baas gedaan had, trof Chantal als een stomp in de maag. ‘Wisten je collega’s ervan?’

‘Waarvan?’

‘Van die directeur?’

‘O nee, gelukkig niet. Meneer de directeur was getrouwd – directeurs zijn altijd getrouwd – dus alles moest in het geniep gebeuren. Achteraf ben ik daar héél blij om. Niemand op de redactie heeft er ooit iets van gemerkt. Goddank.’ Evelyne nam een forse slok wijn. ‘En jij?’

‘Eh...’ Chantal merkte dat ze moeite had haar gedachten te ordenen. ‘Ik heb altijd in de stad gewoond. En nu zoek ik een “huisje in het groen”. Misschien wel in net zo’n rotdorp als waar jij gewoond hebt. Dus...’

‘Née-ée, dat bedoel ik niet.’ Evelyne stond op van tafel en legde Carel Kraayenhof in de cd-speler. ‘Ik bedoel... wanneer heb jij voor het laatst staan zoenen?’

Nog een stomp. Chantal moest even slikken. Bandoneonklanken vulden zachtjes de woonkeuken. Het had geen zin eromheen te draaien, de spelregels waren overduidelijk: eerst vertel *ik* mijn leven, en dan *jij*. Zo ging het en nu was het haar beurt. Tot haar geruststelling zag ze dat Evelyne een tweede fles bordeaux had geopend. Dus begon ze over France Inter, over de reden van haar vertrek. Hoe stom ze was geweest een relatie te beginnen met Eric, de hoogste baas. Nee, hij was dus niet getrouwd. En hij zag er buitengewoon patent uit. Een halfjaar was het de grote liefde, met alles erop en eraan. Daarna had de lul haar ingeruild voor een jongere collega. Jezus, wat had ze zich beledigd gevoeld. Gekrenkt, gebruikt. En de hele redactie bleek op de hoogte. Geen stap wilde ze meer zetten in die tent. Wanneer ze ’s avonds thuis-

kwam, was ze doodop van de hele dag net doen of er niets gebeurd was. Ze was gaan drinken. Whisky en ander spul dat ze normaal niet aanraakte. Geen liters, genoeg om haar woede te bekoelen, te slapen. De volgende dag zat ze weer achter de microfoon. Professioneel als altijd. En natuurlijk had haar presentatie gestaan als een huis. De radio in Erics kamer was op slechts één zender afgesteld: France Inter. Niets zou hij aan haar stem mogen merken. Niets. Maar direct na de uitzending was ze naar de toiletten gerend. In de spiegel zag ze haar grauwe huid, haar doffe ogen. Verdomme. Ze had zichzelf toegeschreeuwd: hij eruit, of ik! Het was het laatste geworden. De lul had gewonnen. De lul was immers haar baas.

Nadat ze alles verteld had, kwam Evelyne naast haar zitten en sloeg haar arm om haar heen. Chantal probeerde haar tranen weg te slikken, maar even later begon ze te janken als een klein kind.

‘Hier...’ Evelyne gaf haar een papieren zakdoekje. ‘Gooi het er maar uit. Ik heb pákken tissues in huis.’

Chantal voelde Evelyne's hand door haar haar gaan. Lekker. Vingers die haar gespannen nekspieren masseerden. Ze liet haar tranen de vrije loop. Ze voelde zich boos en opgelucht tegelijkertijd.

‘Goed dat je daar weg bent. France Inter kan de boom in.’ Evelyne's vingers kneedden haar schouder. ‘We zullen ze in Parijs een poepje laten ruiken. Straks woon je op het mooiste plekje van Frankrijk, in een snoepje van een huis. En... maken we nog een flesje open?’

‘Natuurlijk,’ snotterde Chantal, ‘maar zet alsjeblieft een andere cd op.’